

“Сьогодні повинна активно формуватися принципово нова свідомість громадян планети Земля в напрямку сповідання триади “ЕТИКА – ЕКОЛОГІЯ – ЕКОНОМІКА”. І саме в такій послідовності. Верховенство етики і екології – це єдино вірний шлях гармонійного розвитку людства...”

Міжнародна Академія Екології (МАЕ) – три роки становлення

Григорій МАДЛЯР,
президент МАЕ

Василь БІЛОКОНЕНКО,
перший віце-президент МАЕ

На початку ХХІ століття характерною рисою нової моделі економічного розвитку світової системи є висунення на перший план його екологічної складової як визначальної при обґрунтуванні і прийнятті рішень відносно не тільки локальних, але й планетарних інноваційно-інвестиційних програм. Ми впевнені, що вже сьогодні повинна активно формуватися принципово нова свідомість громадян планети Земля в напрямку сповідання триади “ЕТИКА – ЕКОЛОГІЯ – ЕКОНОМІКА”. І саме в такій послідовності. Верховенство етики і екології – це єдино вірний шлях гармонійного розвитку людства.

Враховуючи вказані тенденції і принципи розвитку світової економічної системи та керуючись інтере-

сами України до інтегрування у світовий екологічний простір, в 2001 році було започатковано Міжнародну Академію Екології (МАЕ). Згідно із статутом, який відповідає чинному законодавству України і передових країн світу та Європи, до складу МАЕ на добровільних засадах входять індивідуальні члени – вчені та фахівці з різних галузей знань, а також юридичні особи – колективні члени Академії.

Головна мета діяльності МАЕ – сприяння утвердженню екології як способу мислення і життя, екологізація розвитку суспільства, формування екологічного світогляду людини, адекватного сучасним екологічним проблемам людства.

Вищим керівним органом МАЕ є Конференція членів Академії. Конференція обирає Президента і Президію, які керують діяльністю Академії в період між Конференціями.

Конференцією МАЕ обрано Науково-технічну Раду (голова – віце-президент Академії Олександр Іванько), Гуманітарну Раду (голова – народний депутат України Лесь Танюк, заступник голови – народна артистка Ада Роговцева), Атестаційну комісію (голова – перший віце-президент Академії Василь Білоконенко) та Ревізійну комісію (голова – генеральний директор американо-українського підприємства “R.C.I.” Юрій Сергеев). При Президії МАЕ створено Експертну Раду з метою проведення незалежної експертизи наукових та науково-технічних програм і проектів. Роботу галузевих відділень, яка зорієнтована на розробку і впровадження інноваційних технологій та проектів екологічного спрямування, координує віце-президент МАЕ Михайло Копнов. Координатором роботи відділень гуманітарного напрямку і зв'язків із ЗМІ та громадськістю є віце-президент МАЕ Владислав Дубас.

Першим президентом МАЕ був обраний професор, доктор економічних наук [Вадим Сахаєв], відомий вчений у галузі екології, один з фундаторів “зеленого руху” в Україні.

У травні 2003 року Конференцією Академії обрано новий склад Президії, а також Президента.

За перші два роки існування МАЕ визначилась з основними напрямками роботи, сформувала керівні органи, провела велику організаційну роботу з підготовки до створення своїх структурних відділень та мережі регіональних відділень в Україні і за кордоном, а також з прийому нових членів, – як фізичних, так і юридичних осіб. На початку 2004 року в Академії успішно функціонувало 18 структурних відділень за напрямками досліджень в екологічній сфері, які очолили провідні вітчизняні та зарубіжні вчені і спеціалісти.

Крім того, в системі МАЕ утворюються регіональні (в Україні) та міжнародні відділення. На цей час у процесі реєстрації знаходяться Донбаське (керівник – академік МАЕ Володимир Воронов), Південне (керівник – академік МАЕ Геннадій Кропивко), Кримське (керівник – академік МАЕ Сергій Герасименко) та Карпатське відділення. Розпочаті процедури реєстрації відділень МАЕ в Чехії, Польщі, Росії, Бельгії (керівник – академік МАЕ, професор Шарль Бейнс) та Франції. Закінчено створення Молдавського відділення, яке очолює академік МАЕ Василь Браніште. У числі перших академіків МАЕ у Республіці Молдова обрані Іон Ламбанту, Володимир Сахарнеану, Валерій Троєнко.

В Україні за останні півроку Академія також поповнилась новими академіками та членами-кореспондентами. Серед обраних академіків директор Інституту екології людини Михайло Курик, доктор економічних наук, професор Валентина Александрова (Інститут економічного прогнозування НАН України), голова Комітету Верховної Ради України Лесь Танюк та народна артистка Ада Роговцева, заступник міністра МОЗ України Володимир Загородній, завідувач кафедри дитячої, соціальної та судової психіатрії Анатолій Чуприков, директор Міжнародного науково-дослідного інституту природної та цілісної медицини (ЕС) та Міжнародного інституту медико-біологічних досліджень IRENATH (Бельгія) Шарль Бейнс, голова Постійної комісії з питань екологічної політики Київської

міськради Даніель Карабаєв, завідувач відділу проблем розвитку і розміщення паливно-енергетичного комплексу Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України Борис Піріашвілі та провідний науковий співробітник цього відділу Євген Галіновський, завідувач відділу проблем розвитку транспорту і зв'язку Ради по вивченню продуктивних сил України НАН України Юрій Пашенко, Генеральний директор науково-технічної фірми "Спінор Інтернешнл" Анатолій Павленко, Генеральний директор ВО "Славутич", директор Київського державного НДІ гідро-приладів Юрій Шамарін, директор науково-інженерного центру "Екоелектроніка" Георгій Богданов, фізик-теоретик, директор Міжнародного благодійного фонду (м. Нижній Новгород, Росія) Анатолій Чекуров, директор Українського державного учбово-сертифікаційного центру цивільної авіації Микола Богуля, директор авіакомпанії "Зліт" Юрій Клевак, директор НВП "Донспеціалізація" Володимир Воронов, завідувачка відділення оперативної та консервативної гінекології пологового будинку № 7 м. Києва, заслужений лікар України Світлана Маркітанюк.

3 травня 2004 року у складі МАЕ працюють 69 дійсних членів і членів-кореспондентів, у тому числі вчені з шести зарубіжних країн. МАЕ охоплює своєю діяльністю понад два десятки напрямів у галузі екології, в ній функціонують відповідні відділення Академії, в яких розробляються для впровадження як окремі проекти, так і великі комплексні програми.

Спираючись на досягнення сучасної світової науки та вчення української наукової школи ноосферо-

генезу, започаткованого В. Вернадським, дослідження вчених Академії здійснюються в широкому діапазоні: від пізнання Природи і ролі людини в Біосфері, висвітлення законів і принципів функціонування екологічних систем, вивчення наслідків взаємодії людини та Біосфери до вивчення таких питань, як екологія і охорона здоров'я, екопсихологія, раціональне природокористування, виробництво, економіка і екологія. Визначальним теоретичним підґрунтям діяльності Академії є роботи, що виконуються відділенням "Фундаментальні дослідження в галузі екології" (керівник – академік МАЕ Георгій Богданов).

Відділення "Екологічна безпека людини", очолюване директором Інституту екології людини Михайлом Курником, зосередило роботу на таких напрямках, як екологічний контроль стану здоров'я людини, розробка методик ендоекологічної профілактики людського організму, екологічна безпека здоров'я дітей в умовах організованого дитинства (дитсадки, школи, учбові заклади), вивчення негативного впливу електромагнітного смогу на людину та позитивного впливу магнітного поля Землі, екологія питної води, система екологічної освіти і здоров'я дитини, комп'ютер і дитина (екологічні аспекти) та екологічна освіта в аспекті екології людини.

Передбачається, що координацію робіт з проблем складових екологічної безпеки здійснюватиме створюваний в Академії "Міжнародний центр екологічної безпеки".

Головними напрямками досліджень та практичної роботи відділення "Природно-заповідна справа", яке очолює начальник Державної служби

заповідної справи Сергій Комарчук, є сприяння створенню нових та розширенню існуючих установ та територій природно-заповідного фонду (ПЗФ); розвитку рекреації в Україні та реалізації рекреаційних програм; розвитку виробництв екологічно чистих продуктів, застосуванню лікарських рослин в медицині; розвитку зв'язків з громадськістю та міжнародних зв'язків, поширенню інформації про природно-заповідний фонд України.

Керівником відділення "Культура і освіта" є народна артистка Ада Роговцева. Основними напрямками своєї діяльності відділення визначило наступні: сприяння розвитку екологічної освіти та виховання, участь у їх реформуванні, що здійснюється в країні відповідно до державної концепції екологічної освіти та виховання, застосування мистецьких, художніх, освітніх, інших засобів формування екологічного світогляду громадян України.

Чільне місце в МАЕ займає очолюване генеральним директором фірми "Стара Гребля" Костянтином Степанковим відділення "Міжнародна Дитяча Академія Екології" (МДАЕ), головною метою діяльності якої є організація екологічного виховання дітей, збереження та оздоровлення генофонду України.

Спираючись на результати сучасних валеологічних, еніологічних, біофізичних і біоенергетичних досліджень МДАЕ серед головних напрямків роботи визначило розробку Комплексної програми збереження і оздоровлення генофонду з урахуванням сучасних процесів формування ядра нового Великого Циклу духовного розвитку людства. З метою реалізації Комплексної програми МДАЕ

Президент МАЕ Григорій Мадляр, перший віце-президент Василь Білоконенко та віце-президент Михайло Колнов серед новообраних академіків і членів-кореспондентів.

Шарль БЕЙНС (Бельгія)

Даніель КАРАБАЄВ

Володимир ВОРОНОВ

передбачається створення рекреаційно-санологічного Центру на базі закладу "Екологія молодства" (директор Сергій Усик).

У відділенні "Біотехнології", яке очолює академік МАЕ Микола Кисельов, зосереджено широкий спектр робіт. Зазначимо, що біотехнології – визначальний науковий напрям, котрий ООН офіційно визнала як "технології XXI століття". Розробки цього відділення складають чотири генеральні напрямки:

- біолокаційні технології – технології розвідки і вивчення проблем геопатогенних зон (ГПЗ) та технології розробки карт ГПЗ населених пунктів, вибору міст будівництва житлових, виробничих та цивільних об'єктів (лікарень, пологових будинків та ін.);

- біотехнології в медицині – технології створення штучних "векторних" препаратів з наперед визначеними цільовими функціями; стимулюючих та пригнічуючих гормонів, промислових формацій антибіотиків. Цей напрям включає і біотехнології в ветеринарії та сільському господарстві: виробництво кормових добавок, освоєння нових методів селекції і відтворення тварин; підвищення стійкості рослин відносно різних несприятливих чинників, біологічні методи боротьби із шкідниками, створення нових типів рослин;

- дослідження в галузі біоенергетики; розробка та впровадження нетрадиційних технологій отримання енергії і палива із біомаси.

- бактеріальні технології та бактеріальна утилізація металолому, вибухових речовин (гексоген, тринітролуол), пороху, вугільного пилу для отримання залізоокисних пігментів,

біогумусу, біодобрив та бактеріальні технології отримання цінних білкових продуктів внаслідок переробки органічних відходів та інші.

Другу значну групу відділень Академії складають відділення, що займаються екологічними проблемами в окремих галузях економіки або в тій чи іншій галузі знання. Найпотужнішим серед них є відділення "Екологія енергетики", кероване Президентом Академії Григорієм Мадляром. Зазначимо, що в усьому світі мабуть чи не найголовнішим чинником забруднення довкілля сьогодні є діяльність паливно-енергетичного комплексу. Підприємства ПЕК негативно впливають на екологічний стан всіх складових довкілля: ґрунтів (забруднення, засолення, затоплення, підтоплення, збільшення площ луків за рахунок родючих земель, відчуження земель), повітря (викиди в атмосферу шкідливих речовин) та природних водоймищ, підземних вод і донних ґрунтів (забруднені стоки, шкідливі викиди). Тому людство намагається винайти нові, екологічно чисті енергетичні джерела.

Серед найближчих завдань діяльності відділення "Екологія енергетики" є розробка та створення нових, екологічно чистих технологій отримання енергії, враховуючи сучасний розвиток біоенерготехнологій, сонячної, водневої та вітрової енергетики. Важливе місце серед них займає створення високоефективних технологій та установок для вироблення і використання біопалив (біогазу та рідких палив).

Сьогодні вже отримав схвалення і підтримку багатьох державних уста-

нов проект "Запобігання екологічній катастрофі Чорноморського регіону та розвиток водневої енергетики", який є результатом багаторічної праці вчених, що нині складають колектив відділення Академії. Програма включає розроблені в Україні економічно високоефективні технології та установки водневої енергетики.

У Південному відділенні МАЕ (м. Херсон), яким керує член Європейської вітрової енергетичної асоціації (EWEA) академік Геннадій Крапивко, організовано науково-промислову базу, що дало можливість почати випуск різноманітного обладнання на основі створеного вченими вітроагрегата "Ромашка", який забезпечує роботу в умовах найслабких вітрів. Високоефективною і готовою до впровадження є розробка Г. Крапивка відносно підвищення коефіцієнта корисної дії в фотоелектричних перетворювачах сонячного випромінювання, яка дає можливість більш ефективно використовувати і широко застосовувати енергію Сонця.

У відділенні МАЕ "Екологія енергетики" провадяться також інші розробки: економічних вітродвигунів для різноманітних умов України, а також проектується будівництво вітроенергетичної станції на виведеній з експлуатації телевізійній вежі в м. Херсоні. Передбачається широко застосовувати цей досвід в інших містах України та за кордоном.

Важливою є розробка та створення нових ефективних видів обладнання для теплових електросистем (ТЕС), конденсаційних електростанцій та ТЕЦ, котельних та інших енергопідприємств з метою скорочення викидів твердих часток та оксидів сірки та азоту. Цей напрям включає також створення установок та обладнання з утилізації відходів газоочистки на ТЕС України. Ведуться розробки щодо створення для ТЕС парогазових установок із внутрішньоцикловою газифікацією вугілля при використанні високосольних його сортів. І, нарешті, важливим напрямом є впровадження проектів використання теплонасосних установок та проектів з когенерації тепла і електроенергії.

Відділення "Екологія промисловості, будівництва і транспорту" (керівник – віце-президент МАЕ Михайло Копнов), пріоритетними напрямками роботи визначило розробку інвестиційних проектів і програм екологічного спрямування та екологічну експертизу проектів з метою:

- поліпшення охорони водних ресурсів (впровадження ефективних, надійних очисних споруд) та атмосферного повітря (впровадження маловідходних та безвідходних технологій, газоочистки, пилловловлювання, утилізації побутових відходів);

Георгій БОГДАНОВ

Юрій СЕРГЄЄВ

Микола БОГУЛЯ

- екологізації технологічних процесів при видобутку, збагаченні і переробці мінеральних ресурсів;
- удосконалення технологічних процесів у будівництві, виробництві будівельних матеріалів і конструкцій;
- підвищення якості та технологічної безпеки обладнання для харчової промисловості;
- впровадження сучасного медичного та медично-діагностичного обладнання;

Володимир ЗАГОРОДНІЙ

Анатолій ЧУПРИКОВ

Юрій ШАМАРІН

Василь БРАНИШТЕ

Володимир САХАРНЕАНУ

Валерій ТРОЄНКО

Іон ЛАМБАНТУ

- підвищення дієвості та надійності технічних систем контролю за станом природного середовища;
- оцінки і врахування екологічних ризиків від діяльності транспорту;
- оптимізації споживання паливно-енергетичних ресурсів у транспортній галузі та переходу на альтернативні види палива;
- покращення маршрутів автомобільного пасажирського транспорту для поліпшення екологічного стану міст.

Нещодавно започатковане в Академії нове відділення "Екологія авіації" (керівник – академік НАЕ Юрій Клевак) займається розробкою та впровадженням проектів по застосуванню легкої та надлегкої авіації для розвитку авіатуризму, а також авіаційної техніки з метою попередження пожеж. Спеціалісти та розробники цього відділення працюють і в напрямі розробки безпечних методів використання пестицидів та агрохімікатів в умовах застосування літаків та гелікоптерів, а також розробки вітчизняних та залучення іноземних екологічно безпечних технологій при виробництві авіадвигунів і наземного радіотехнічного обладнання.

Очолюване віце-президентом НАЕ Олександром Іваньком відділення "Агробіотехнології в екстремальних умовах господарювання" складає колектив, що має функціонально завершену структуру, кадри вчених і спеціалістів з універсальною теоретичною і практичною підготовкою. Серед них енергетики, архітектори, конструктори, біологи, агрономи-селекційники, історики науки, фахівці в галузі електроніки та інших спеціальностей. Основним напрямком роботи цього відділення є створення та впровадження технологій, які забезпечують цілорічне енергоавтономне вирощування найдешевших екологічно чистих та біологічно активних продуктів оздоровчого харчування, у тому числі в умовах пустель; створення енергоавтономних споруд з оптимальним мікрокліматом (температура, вологість, склад повітря, іонізація та ін.) для праці, проживання і оздоровлення; створення Екогеліопоселень, Екогеліополісів для

наукоємного товарного господарювання, розвитку і проживання у рівновазі з можливостями природи; забезпечення енергетичної, продовольчої, фінансової та інформаційної автономності депресивних поселень. Для реалізації запланованих робіт відділення створюється "Центр практичної екологізації".

У відділенні "Медицина та фармакологія", очолюваному завідувачем кафедри фармакології Національного медичного університету ім. О. Богомольця МОЗ України Іваном Чекманом, одним із напрямів роботи є розробка нових лікувальних препаратів рослинного походження. Це стосується, в першу чергу, фітопрепаратів для лікування серцево-судинних захворювань (артеріальної гіпертензії, ішемічної хвороби серця), патології печінки (гепатитів) і жовчних шляхів (холециститів) та патології сечо-видільних шляхів (нефритів, сечокам'яної хвороби, циститів, аденоми простати, простатитів). Широке виробництво можливе на вітчизняних підприємствах з використанням вітчизняної екологічно чистої сировини (рослин) Карпатського, Кримського та інших регіонів країни в різних лікарських формах (таблетки, настойки, екстракти, мазі, пасти, емульсії). Серед найвідоміших розробок останнього часу є створення композиції ефірних масел з рослин, що має виражену антидотну (детоксикуючу) дію та препарати карбюлоза, що дозволені МОЗ України в якості засобу, який виводить радіонукліди. Перспективним напрямом досліджень є розробка ефективних фітозасобів для лікування артеріальної гіпертензії на початкових стадіях захворювання.

Відділення "Екологічна психологія" (керівник – віце-президент Науково-технічної фірми "Тетра-Інвест" Віталій Голік) серед великої кількості проблем нового екологічного розділу психологічної науки зосередило свої дослідження на таких питаннях, як підготовка наукового обґрунтування основних положень сучасного духовного екологічного світогляду; розробка наукових підходів до вивчення духовності людини; комплексне вивчення впливу антропогенного середо-

вища на процеси мислення, життєдіяльності та свідомості людини; участь в експериментальних дослідженнях, зорієнтованих на впровадження інформаційних блоків, корекційних програм, методів психологічної підтримки, соціально-педагогічних, медико-психологічних та інших новацій.

Плідно працює колектив відділення *"Прилади та системи екологічної безпеки"*, яке очолює академік МАЕ Анатолій Павленко. Одним із напрямків роботи цього колективу є теоретичні дослідження і розробка приладів захисту людини від випромінювань електронної техніки, насамперед, від негативного впливу на неї інформаційної компоненти електромагнітного випромінювання моніторів, телевізорів, мобільних телефонів тощо та геопатогенних зон Землі (автор розробок А. Павленко). Серед розробок відділення пристрої *"Форпост УКР"* та *"Форпост СКІФ"* для захисту людини від геопатогенних зон Землі (обидва прилади мають патенти України); пристрій *"Форпост-1"* для захисту людини від випромінювань електронної техніки (захищений трьома патентами України та двома патентами США); пристрій *"Форпост ГУН"* для активного колективного (в аудиторіях, класах тощо) захисту людини від негативного впливу на неї інформаційної компоненти електромагнітного випромінювання моніторів, телевізорів, мобільних телефонів.

Відділення *"Фінансування інноваційних та інвестиційних програм"*, яким керує віце-президент МАЕ Слободан Трбоєвич (Сербія), займається

залученням різноманітних джерел фінансування проектів і програм, рекомендованих Експертною Радою Академії до впровадження.

Відділення *"Економіка екології"* очолює Перший віце-президент МАЕ Василь Білоконенко, який одночасно є головою Атестаційної комісії Академії. Головне завдання відділення – організація фінансово-економічного забезпечення функціонування Академії в цілому. Основними напрямками його діяльності є: участь в загальнодержавному процесі формування економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності, визначення та залучення реальних джерел фінансування інвестиційно-інноваційних програм і проектів екологічного напрямку. Важливим напрямком роботи відділення є виконання внутрішньої та організація незалежної зовнішньої експертизи програм і проектів, рекомендованих до впровадження Експертною Радою МАЕ.

Відділення *"Законодавство та право"* (керівник головний науковий співробітник Київського національного Центру Академії правових наук України, академік МАЕ Олександр ТИЖ) з перших кроків становлення МАЕ проводить велику роботу із створення та систематизації екологічного законодавства і норм правових актів з питань екології. Не менш відповідальною роботою є поточне правове супроводження діяльності Академії.

Іншими напрямками роботи відділення є вирішення організаційно-правових питань з проблем екології, в тому числі питань охорони довкілля та подолання негативних тенденцій

у сфері охорони, використання та відтворення природних ресурсів; вдосконалення системи координації і контролю за діяльністю органів виконавчої влади у сфері екології; участь у вирішенні питань адаптації законів України в сфері екології до законодавства країн ЄС для забезпечення правових аспектів міжнародного співробітництва Академії.

Колектив МАЕ розуміє, що поставлені перед ним завдання є не тільки надзвичайно важливими, а й складними для вирішення. Вони під силу широкому загалу спеціалістів у галузі екології при умові залучення наукових та інженерних кадрів супутніх галузей науки і техніки. Тому ми повинні впровадити принципово новий механізм нашої діяльності, що забезпечував би тісну, вмотивовану взаємодію сотень фізичних та юридичних осіб не тільки в Україні, а й за кордоном. Реалізація такого механізму розпочалася шляхом створення *"Інформаційно-технологічного Центру"* (ІТЦ).

Слід зазначити, що Академія, її відділення вже сьогодні залучають до співпраці науковців та спеціалістів десятків наукових закладів, технічних та технологічних інститутів, лабораторій, конструкторських та впроваджувальних організацій. В справі впровадження готових проектів МАЕ співпрацює з громадськими організаціями, зацікавленими міністерствами та відомствами, місцевими органами влади. Таке широке членство в Академії та залучення до співпраці на договірних засадах сторонніх організацій, в тому числі і зарубіжних, колектив МАЕ вважає необхідною умовою виконання покладених на нього завдань.